Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

zo 17. septembra 2015 *

„Odvolanie — Hospodárska súťaž — Kartely — Trh s parafínovými voskami — Trh s parafínovým gáčom — Porušenie, ktorého sa dopustila dcérska spoločnosť, ktorá je v 100 % vlastníctve materskej spoločnosti — Domnienka rozhodujúceho vplyvu uplatňovaného materskou spoločnosťou na dcérsku spoločnosť — Zodpovednosť materskej spoločnosti založená výlučne na protiprávnom správaní jej dcérskej spoločnosti — Rozsudok, ktorým sa znižuje výška pokuty uloženej dcérskej spoločnosti — Účinky na právnu situáciu materskej spoločnosti“

Vo veci C-597/13 P,

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podané 22. novembra 2013,

Total SA, so sídlom v Courbevoie (Francúzsko), v zastúpení: É. Morgan de Rivery a É. Lagathu, avocats,

odvolateľka,

ďalší účastník konania:

Európska komisia, v zastúpení: É. Gippini Fournier a P. Van Nuffel, splnomocnení zástupcovia,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory T. von Danwitz, sudcovia A. Rosas, E. Juhász (spravodajca), D. Šváby a A. Prechal,

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: V. Tourrès, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 15. januára 2015,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 26. marca 2015,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: francúzština.

Rozsudok

1 Total SA (ďalej len „Total“) svojím odvolaním navrhuje zrušenie rozsudku Všeobecného súdu Európskej únie Total/Komisia (T-548/08, EU:T:2013:434, ďalej len „napadnutý rozsudok“), ktorým tento súd zamietol jej žalobu smerujúcu k čiastočnému zrušeniu rozhodnutia Komisie K(2008) 5476 v konečnom znení z 1. októbra 2008 týkajúceho sa konania podľa článku [81 ES] a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/39.181 – Sviečkové vosky) (zhrnutie uverejnené v Ú. v. EÚ C 295, 2009, s. 17, ďalej len „sporné rozhodnutie“), ako aj subsidiárne k zrušeniu alebo zníženiu pokuty, ktorá jej bola uložená.

Okolnosti predchádzajúce sporu a sporné rozhodnutie

2 Napadnutý rozsudok obsahuje tieto konštatovania:

„1 [Sporným] rozhodnutím [Európska] komisia konštatovala, že žalobkyňa… a jej skoro 100 % vlastnená dcérska spoločnosť Total France SA [(ďalej len ‚Total France‘)] spolu s ďalšími podnikmi porušili článok 81 ods. 1 [ES] a článok 53 ods. 1 Dohody o Európskom hospodárskom priestore (EHP) [z 2. mája 1992 (Ú. v. ES L 1, s. 3; Mim. vyd. 11/052, s. 3)] tým, že sa zúčastnili na karteli na trhu s parafínovými voskami v rámci EHP a na nemeckom trhu s parafínovým gáčom.

2 Adresátmi [sporného] rozhodnutia sú nasledujúce spoločnosti: …, ako aj žalobkyňa a jej dcérska spoločnosť…

3 Parafínové vosky sa vyrábajú v rafinérii zo surovej ropy. Používajú sa na výrobu rôznych výrobkov, akými sú napríklad sviečky, chemikálie, pneumatiky a automobilové výrobky, ako aj v odvetví výroby kaučuku, obalov, lepidiel a žuvačiek (odôvodnenie 4 [sporného] rozhodnutia).

4 Parafínový gáč je surovina potrebná na výrobu parafínových voskov. Vyrába sa v rafinériách ako vedľajší produkt pri výrobe základových olejov zo surovej ropy. Predáva sa tiež konečným zákazníkom, napríklad výrobcom trieskových dosák (odôvodnenie 5 [sporného] rozhodnutia).

5 Komisia začala vyšetrovanie po tom, čo ju [jedna spoločnosť] listom zo 17. marca 2005 informovala o existencii kartelu… (odôvodnenie 72 [sporného] rozhodnutia).

6 Na základe článku 20 ods. 4 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 [ES] a 82 [ES] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205) vykonala Komisia 28. a 29. apríla 2005 kontroly na mieste v priestoroch… Total [France] (odôvodnenie 75 [sporného] rozhodnutia).

7 Pokiaľ ide o spoločnosť Total France, kontroly boli uskutočnené na základe rozhodnutia Komisie 18. apríla 2005, ktoré žalobkyni a všetkým podnikom, ktoré priamo alebo nepriamo kontroluje, vrátane Total France, nariaďuje podrobiť sa inšpekcii na základe článku 20 ods. 4 nariadenia č. 1/2003…

8 Rozhodnutie [Komisie] o kontrole [z 18. apríla 2005] bolo spoločnosti Total France oznámené 28. apríla 2005. Žalobkyni nebolo oznámené.

9 Spoločnosti Total France boli doručené žiadosti Komisie o informácie 3. novembra 2005 a 27. novembra 2006 a táto spoločnosť na ne odpovedala 23. decembra 2005 a 13. decembra 2006. Dňa 30. januára 2007 dostala od Komisie doplňujúce otázky, na ktoré odpovedala 4. apríla 2007.

10 Dňa 29. mája 2007 Komisia zaslala [adresátom sporného rozhodnutia], vrátane žalobkyne a spoločnosti Total France, oznámenie o výhradách (odôvodnenie 85 [sporného] rozhodnutia).

11 V liste z 13. augusta 2007 žalobkyňa predložila pripomienky k oznámeniu o výhradách…

12 V dňoch 10. a 11. decembra 2007 Komisia zorganizovala pojednávanie, ktorého sa zúčastnila žalobkyňa.

13 Po pojednávaní boli žalobkyni adresované viaceré žiadosti Komisie o informácie. Žiadosti z 21. decembra 2007 a 29. mája 2008 sa týkali obratu žalobkyne a spoločnosti Total France, osobitne na trhoch s parafínovými voskami a s parafínovým gáčom. Žiadosť zo 4. apríla 2008 sa týkala existencie porušenia, ktorého sa zúčastnila Total France. Žalobkyňa, ktorá odpovedala 20. februára, 8. apríla a 10. júna 2008 uviedla, že nevedela o porušení vytýkanom spoločnosti Total France.

14 Podľa [sporného] rozhodnutia sa zamestnanci spoločnosti Total France priamo podieľali na porušení počas celej dĺžky jeho trvania. Komisia preto usúdila, že Total France je priamo zodpovedná za účasť na karteli (odôvodnenia 555 a 556 [sporného] rozhodnutia). Komisia potvrdila, že žalobkyňa vlastnila viac ako 98 % podiel v spoločnosti Total France a že na základe toho bolo možné predpokladať, že uplatňovala rozhodujúci vplyv na správanie spoločnosti Total France, lebo obe spoločnosti boli súčasťou toho istého podniku (odôvodnenia 557 až 559 [sporného] rozhodnutia). V odpovedi na písomnú otázku Všeobecného súdu týkajúcu sa totožnosti ostatných vlastníkov spoločnosti Total France žalobkyňa uviedla, že nepriamo vlastnila aj zvyšnú časť základného imania tejto spoločnosti. V priebehu konania sa teda ukázalo, že Total France bola dcérskou spoločnosťou, ktorá bola počas [sporného] obdobia v 100 % vlastníctve žalobkyne.

15 Pokuty, ktoré boli v tomto prípade uložené, boli stanovené na základe usmernení k metóde stanovenia pokút uložených podľa článku 23 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1/2003 (Ú. v. EÚ C 210, 2006, s. 2)…, ktoré boli účinné v čase doručenia oznámenia o výhradách [adresátom sporného rozhodnutia].“

3 Články 1 a 2 sporného rozhodnutia stanovujú:

„Článok 1

Podnikmi, ktoré porušili článok 81 ods. 1 [ES] a v období od 1. januára 1994 článok 53 Dohody o EHS tým, že sa počas uvedených období podieľali na pokračujúcej dohode a/alebo zosúladenom postupe v odvetví parafínových voskov v rámci spoločného trhu a od 1. januára 1994 v rámci EHS, sú:

…

Total France…: od 3. septembra 1992 do 28. apríla 2005; a

Total…: od 3. septembra 1992 do 28. apríla 2005.

Pokiaľ ide o nasledujúce podniky, porušenie sa za uvedené obdobia týka tiež parafínového gáča predávaného konečným zákazníkom na nemeckom trhu:

Total France…: od 30. októbra 1997 do 12. mája 2004; a

Total…: od 30. októbra 1997 do 12. mája 2004.

…

Článok 2

Za porušenie uvedené v článku 1 sa ukladajú tieto pokuty:

…

Total France… spoločne a nerozdielne s Total…: 128 163 000 [eur].“

4 V odôvodnení 577 sporného rozhodnutia Komisia konštatovala, že väčšina argumentov spoločnosti Total bola založená na spôsobilosti dcérskej spoločnosti konať samostatne v rámci bežného riadenia svojich obchodných činností. V odôvodnení 578 sporného rozhodnutia Komisia uviedla posúdenia týkajúce sa pojmu „samostatné konanie“ dcérskej spoločnosti, najmä posúdenie, podľa ktorého „uplatňovanie rozhodujúceho vplyvu na obchodnú politiku dcérskej spoločnosti si nevyžaduje každodenné zasahovanie do prevádzkového vedenia dcérskej spoločnosti“.

5 V tom istom odôvodnení Komisia dodala:

„Total… v skutočnosti priznáva, že zohráva úlohu v oblasti inštitucionálnej koordinácie a kontroly strategického smerovania a má právomoc schváliť alebo neschváliť najvýznamnejšie investície alebo každú podstatnú zmenu činností v rámci skupiny. To preukazuje, že [Total] ako materská spoločnosť má určitý záujem a zohráva vo vzťahu k svojim dcérskym spoločnostiam určitú úlohu ako akcionár, ktorý chce chrániť svoje finančné záujmy vlastníka a svoje záujmy v oblasti obchodnej stratégie. [Total] tiež uvádza niektoré ďalšie otázky, akými sú politika ľudských zdrojov, vedenie konsolidovaného účtovníctva a určovanie daňovej politiky skupiny, a niektoré ďalšie horizontálne prevádzkové úlohy, ako napríklad priemyselná bezpečnosť, životné prostredie, správa finančných prostriedkov v súlade s etickými pravidlami, činnosti týkajúce sa financovania atď., o ktorých rozhoduje [Total] v mene celej skupiny.“

6 V odôvodneniach 579 až 582 sporného rozhodnutia Komisia preskúmala tvrdenia spoločnosti Total založené na neexistencii prekrývania v zodpovednosti za riadenie medzi materskou a dcérskou spoločnosťou, pretože dcérska spoločnosť nikdy nedostala od materskej spoločnosti pokyny, pokiaľ ide o politiku, ktorú má uplatňovať v súvislosti s predajom parafínových voskov, nikdy neinformovala materskú spoločnosť o svojich aktivitách na predmetnom trhu a napokon parafínový vosk bol tak pre materskú spoločnosť, ako aj pre dcérsku spoločnosť len okrajovou činnosťou. V odôvodnení 585 sporného rozhodnutia Komisia dospela k záveru, že tvrdenia predložené spoločnosťou Total nestačia na to, aby vyvrátili domnienku existencie rozhodujúceho vplyvu vyplývajúceho z toho, že priamo alebo nepriamo vlastí skoro celé základné imanie svojej dcérskej spoločnosti Total France.

Napadnutý rozsudok

7 Odvolateľka návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 16. decembra 2008 v prvom rade navrhovala zrušenie predmetného rozhodnutia v rozsahu, v akom sa jej týka, pričom na podporu svojich návrhov uviedla sedem žalobných dôvodov. Subsidiárne tiež navrhovala zrušenie alebo zníženie pokuty, ktorá jej bola uložená spoločne a nerozdielne so spoločnosťou Total France, a v tejto súvislosti uviedla dva žalobné dôvody. V tejto súvislosti odvolateľka v podstate tvrdila, že nemohla vykonávať rozhodujúci vplyv na správanie svojej dcérskej spoločnosti, takže jej dcérska spoločnosť sa na trhu správala autonómne. V dôsledku toho, keďže sama nebola do protiprávneho kartelu zapojená, nemožno jej pripísať protiprávne správanie jej dcérskej spoločnosti. Odvolateľka okrem toho spochybnila dĺžku trvania porušenia, ktorého sa dopustila jej dcérska spoločnosť, určenú Komisiou. Všeobecný súd napadnutým rozsudkom všetky tieto žalobné dôvody zamietol.

8 V bode 73 napadnutého rozsudku Všeobecný súd doslovne prebral posúdenia Komisie uvedené v odôvodnení 578 sporného rozhodnutia. V bodoch 74 až 99 napadnutého rozhodnutia preskúmal každé tvrdenie spoločnosti Total, pokiaľ ide o autonómiu správania jej dcérskej spoločnosti, a v bode 102 napadnutého rozsudku dospel k záveru, že Komisia sa správne domnievala, že žalobkyni sa nepodarilo vyvrátiť domnienku, podľa ktorej uplatňovala rozhodujúci vplyv na obchodnú politiku svojej dcérskej spoločnosti.

9 V bodoch 215 až 219 napadnutého rozsudku Všeobecný súd preskúmal tvrdenia spoločnosti Total týkajúce sa dĺžky trvania účasti jej dcérskej spoločnosti na porušení a v bode 224 napadnutého rozsudku rozhodol:

„Všeobecný súd v rámci výkonu svojej neobmedzenej súdnej právomoci dospel k záveru, že žalobkyňa nepreukázala žiadnu chybu alebo nezrovnalosť v napadnutom rozhodnutí, ktorá by odôvodňovala zrušenie alebo zníženie pokuty, ktorá jej bola uložená. Domnieva sa tiež, že so zreteľom na všetky okolnosti prejednávanej veci, osobitne závažnosť a dĺžku trvania porušenia žalobkyňou, je výška pokuty, ktorá bola žalobkyni uložená, primeraná.“

Rozsudok Total Raffinage Marketing/Komisia (T-566/08)

10 Všeobecný súd v rozsudku Total Raffinage Marketing/Komisia (T-566/08, EU:T:2013:423), ktorý bol vyhlásený v ten istý deň ako napadnutý rozsudok v prejednávanej veci, znížil výšku pokuty uloženej dcérskej spoločnosti Total France, ktorej nástupníckou spoločnosťou sa stala spoločnosť Total Raffinage Marketing SA, na 125 459 842 eur a vo zvyšnej časti žalobu, ktorú táto spoločnosť podala súčasne so spoločnosťou Total, teda jej materskou spoločnosťou, zamietol. Všeobecný súd usúdil, že Komisia pri určení násobného koeficientu odrážajúceho dĺžku trvania účasti spoločnosti Total France na porušení porušila zásady proporcionality a rovnosti zaobchádzania tým, že obdobie účasti 7 mesiacov a 28 dní v prípade parafínových voskov a obdobie účasti 6 mesiacov a 12 dní v prípade parafínového gáča považovala za účasť v trvaní celého jedného roka. Naopak v napadnutom rozsudku Všeobecný súd neznížil rovnakým spôsobom pokutu uloženú spoločnosti Total.

O odvolaní

11 Odvolanie obsahuje šesť odvolacích dôvodov. Vo svojom prvom a treťom odvolacom dôvode odvolateľka tvrdí, že hoci je jej zodpovednosť úplne odvodená od zodpovednosti jej dcérskej spoločnosti, Všeobecný súd v jej prípade neznížil rovnakým spôsobom pokutu uloženú jej dcérskej spoločnosti, ako v prípade tejto dcérskej spoločnosti. Tým bez akéhokoľvek právneho základu sprísnil sankciu, ktorá bola uložená odvolateľke. V druhom odvolacom dôvode odvolateľka tvrdí, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, lebo nezrušil sporné rozhodnutie z dôvodu porušenia povinnosti odôvodnenia Komisiou. Vo svojom štvrtom až šiestom odvolacom dôvode, ktoré sú uvedené subsidiárne, odvolateľka navrhuje, aby Súdny dvor na základe jeho právomoci zmeniť rozhodnutie a s prihliadnutím ku všetkým okolnostiam veci stanovil v jej prípade pokutu v rovnakej výške, ako bola stanovená pre jej dcérsku spoločnosť.

12 Je potrebné preskúmať najskôr druhý odvolací dôvod a potom spoločne prvý a tretí odvolací dôvod.

O druhom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

13 Total Všeobecnému súdu vytýka, že sa pri preskúmaní zákonnosti dopustil nesprávneho právneho posúdenia, lebo nezrušil sporné rozhodnutie z dôvodu porušenia povinnosti odôvodnenia Komisiou. Komisia nepreskúmala tvrdenia predložené odvolateľkou, ktoré mali vyvrátiť domnienku, podľa ktorej uplatňovala rozhodujúci vplyv na obchodnú politiku svojej dcérskej spoločnosti.

14 Podľa spoločnosti Total je kontext prejednávanej veci analogický s kontextom veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Elf Aquitaine/Komisia (C-521/09 P, EU:C:2011:620, bod 167), a vyžadoval teda podrobnejšie odôvodnenie zo strany Komisie, pokiaľ ide o dôvody, na základe ktorých dospela k záveru, že predložené dôkazy neboli dostatočné na vyvrátenie tejto domnienky. Odvolateľka na tento účel uviedla viacero dôkazov, ako sú autonómia jej dcérskej spoločnosti, neposkytnutie informácií touto spoločnosťou materskej spoločnosti o jej činnosti na trhu a neexistencia pokynov materskej spoločnosti dcérskej spoločnosti v súvislosti s riadením jej činnosti. Komisia však na tieto dôkazy neodpovedala, čo predstavuje nedostatok odôvodnenia, a teda porušenie podstatnej formálnej náležitosti, ktoré bol Všeobecný súd povinný preskúmať *ex offo*, lebo ide o dôvod týkajúci sa verejného poriadku (pozri rozsudok Siemens a i./Komisia, C-239/11 P, C-489/11 P a C-498/11 P, EU:C:2013:866, bod 321).

15 Keďže Všeobecný súd nemohol identifikovať body sporného rozhodnutia, ktoré by podrobne odpovedali na skutočnosti uvedené odvolateľkou, mal *ex offo* uplatniť žalobný dôvod založený na neexistencii odôvodnenia sporného rozhodnutia a toto rozhodnutie zrušiť. Všeobecný súd však namiesto toho uviedol v bodoch 75 až 102 napadnutého rozsudku svoje vlastné posúdenie každej tejto skutočnosti, čím nahradil posúdenie Komisie.

16 Komisia sa domnieva, že tento dôvod je neprípustný, pretože odvolateľka sa tým, že po prvýkrát uplatňuje nedostatok odôvodnenia sporného rozhodnutia usiluje o zmenu predmetu sporu prejednávaného pred Všeobecným súdom. Podľa Komisie skutočnosť, že dôvod vychádzajúci z nedostatku odôvodnenia sa týka verejného poriadku, umožňuje, aby ho súd uplatnil *ex offo*, ale neznamená, že Všeobecný súd je povinný pod sankciou zrušenia svojho rozsudku z úradnej povinnosti preskúmať všetky aspekty odôvodnenia rozhodnutia, ktoré pred ním neboli uplatnené.

17 Komisia uvádza, že dôkazy predložené odvolateľkou, a síce finančná autonómia jej dcérskej spoločnosti, skutočnosť, že táto dcérska spoločnosť má samostatné miestne riadenie, neexistencia komunikácie medzi materskou a dcérskou spoločnosťou, pokiaľ ide o túto dcérsku spoločnosť, a zanedbateľný podiel činnosti, ktorej sa týkala kartelová dohoda, na obrate materskej spoločnosti, predstavovali tvrdenia, ktoré boli predložené v rámci štvrtého žalobného dôvodu žaloby o neplatnosť podanej na Všeobecný súd a týkali sa zjavne nesprávneho posúdenia Komisie v spornom rozhodnutí, a nie nedostatku odôvodnenia tohto rozhodnutia. Všeobecný súd na tieto žalobné dôvody, ktoré smerovali k vyvráteniu domnienky rozhodujúceho vplyvu, odpovedal. V rámci preskúmania tohto žalobného dôvodu sa teda nezaoberal otázkou odôvodnenia, ale vecnou otázkou.

Posúdenie Súdnym dvorom

18 Podľa judikatúry Súdneho dvora povinnosť odôvodniť akty Únie stanovená v článku 296 druhom odseku ZFEÚ je podstatnou formálnou náležitosťou, ktorú treba odlíšiť od otázky dôvodnosti odôvodnenia, ktorá patrí pod otázku materiálnej zákonnosti sporného aktu (pozri rozsudky Elf Aquitaine/Komisia, C-521/09 P, EU:C:2011:620, bod 146 a citovanú judikatúru, ako aj Gascogne Sack Deutschland/Komisia, C-40/12 P, EU:C:2013:768, bod 46).

19 V prejednávanej veci odvolateľka pred Všeobecným súdom napadla posúdenie nepriamych dôkazov, ktoré uviedla na účely vyvrátenia domnienky rozhodujúceho vplyvu, uvedené v bode 578 sporného rozhodnutia. Tvrdila, že Komisia nesprávne zamietla dôkazy uvedené na účely preukázania neexistencie rozhodujúceho vplyvu na obchodné správanie jej dcérskej spoločnosti, avšak neuviedla, že Komisia v spornom rozhodnutí porušila svoju povinnosť odôvodnenia.

20 Je potrebné uviesť, ako vyplýva z bodu 8 tohto rozsudku, že Všeobecný súd doslovne prebral posúdenia Komisie uvedené v odôvodnení 578 sporného rozhodnutia. V bodoch 74 až 99 napadnutého rozhodnutia preskúmal každé tvrdenie spoločnosti Total, pokiaľ ide o autonómiu správania jej dcérskej spoločnosti, a v bode 102 napadnutého rozsudku dospel k záveru, že Komisia sa správne domnievala, že odvolateľke sa nepodarilo vyvrátiť uvedenú domnienku.

21 Prvá časť druhého žalobného dôvodu je však v podstate založená na rovnakých tvrdeniach, aké odvolateľka uviedla pred Všeobecným súdom na spochybnenie nie prípadného porušenia povinnosti odôvodnenia, ale údajného nesprávneho posúdenia domnienky rozhodujúceho vplyvu. V štádiu odvolania však odvolateľka nekritizuje správnosť odôvodnenia Všeobecného súdu uvedeného v týchto bodoch napadnutého rozsudku, ale spochybňuje len nesprávne právne posúdenie, ktorého sa tento súd dopustil tým, že nepotrestal uvádzanú nedostatočnosť odôvodnenia sporného rozhodnutia v súvislosti s odmietnutím dôkazov predložených odvolateľkou, ktoré smerovali k vyvráteniu domnienky rozhodujúceho vplyvu.

22 V uvedenej časti sa teda v štádiu odvolania uvádza nové tvrdenie, ktoré spochybňuje primeranosť odôvodnenia sporného rozhodnutia, pokiaľ ide o uplatnenie domnienky rozhodujúceho vplyvu. Z toho vyplýva, že uvedené tvrdenie treba vyhlásiť za neprípustné, pretože v rámci odvolania je právomoc Súdneho dvora v zásade obmedzená na posúdenie právnych riešení žalobných dôvodov prejednávaných pred súdmi rozhodujúcimi v prvom stupni (pozri v tomto zmysle rozsudok Gascogne Sack Deutschland/Komisia, C-40/12 P, EU:C:2013:768, bod 52).

23 Keďže táto prvá časť druhého odvolacieho dôvodu je neprípustná, treba zamietnuť aj druhú časť tohto odvolacieho dôvodu, v ktorej odvolateľka tvrdí, že Všeobecný súd nahradil odôvodnenie sporného rozhodnutia, lebo nevyhnutne zahŕňa posúdenie odôvodnenia tohto rozhodnutia.

24 V dôsledku toho treba tento odvolací dôvod zamietnuť v celom rozsahu.

O prvom a treťom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

25 Total tvrdí, že keďže zodpovednosť, ktorá bola voči nej uplatnená, a jej povinnosť zaplatiť solidárne pokutu vychádzali výlučne zo zodpovednosti jej dcérskej spoločnosti, Všeobecný súd tým, že znížil výšku pokuty uloženej tejto dcérskej spoločnosti bez toho, aby rovnakým spôsobom znížil pokutu uloženú materskej spoločnosti tejto dcérskej spoločnosti, sprísnil sankciu, ktorá bola uložená tejto materskej spoločnosti. Keďže táto zodpovednosť je označená za úplne odvodenú, rozdiel medzi pokutou uloženou materskej a dcérskej spoločnosti, čiže suma 2 704 158 eur, predstavuje pokutu bez akéhokoľvek právneho základu. Navyše táto zmena povahy jej zodpovednosti vychádza z napadnutého rozsudku bez toho, aby jej kedykoľvek v priebehu konania bolo umožnené predložiť k tomu pripomienky, čo predstavuje porušenie jej práva na obhajobu.

26 Podľa odvolateľky je sporná situácia rovnaká ako situácia, v ktorej bol vydaný rozsudok Komisia/Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29), ktorým Súdny dvor po tom, ako konštatoval, že zodpovednosť materskej spoločnosti je v danom prípade úplne odvodená a akcesorická, a závisí tak od zodpovednosti jej dcérskej spoločnosti, pristúpil k zníženiu výšky pokuty uloženej materskej spoločnosti na úroveň zníženej výšky pokuty uloženej jej dcérskej spoločnosti. V prejednávanej veci sa

odvolateľka nachádza v situácii materskej spoločnosti, ktorej zodpovednosť je úplne odvodená od zodpovednosti jej dcérskej spoločnosti. Odvolateľka uvádza, že keďže dĺžka trvania účasti na predmetnom porušení, ktorá bola voči nej uplatnená, je nevyhnutne rovnaká ako dĺžka trvania účasti na porušení uplatnená voči jej dcérskej spoločnosti a zníženie pokuty uloženej jej dcérskej spoločnosti vyplýva výlučne zo zníženia tejto dĺžky trvania len vo vzťahu k tejto spoločnosti, Všeobecný súd mal uplatniť svoju právomoc zmeniť rozhodnutie rovnako ako v prípade rozsudku Komisia/Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29) a upraviť výšku pokuty uloženej materskej spoločnosti podľa výšky pokuty, ktorá bola nakoniec uložená jej dcérskej spoločnosti.

27 Total dodáva, že napadnutý rozsudok a rozsudok Total Raffinage Marketing/Komisia (T-566/08, EU:T:2013:423) boli vyhlásené v ten istý deň tým istým rozhodovacím zložením, takže Všeobecný súd tým, že sa rozhodol nezmeniť výšku pokutu, ktorá bola uložená odvolateľke, porušil zásadu zákazu diskriminácie medzi dvoma vecami, ktoré sa týkajú toho istého skutkového stavu, a dvoch subjektov, ktoré tvoria jeden podnik. Okrem toho v rámci svojej právomoci zmeniť rozhodnutie súd Únie môže zmeniť výšku pokuty. Nemôže ale zmeniť solidárny a jednotný charakter zodpovednosti a pokuty, ktorá z nej vyplýva, vo vzťahu k subjektom, ktoré tvoria jeden podnik, ak je zodpovednosť materskej spoločnosti založená výlučne na zodpovednosti dcérskej spoločnosti. Všeobecný súd sa teda tým, že zmenil solidárny a jednotný charakter zodpovednosti spoločnosti Total a jej dcérskej spoločnosti a v dôsledku toho pokuty, ktorá im bola uložená, dopustil nesprávneho právneho posúdenia.

28 Komisia sa domnieva, že argumentácia odvolateľky nie je dôvodná, lebo je založená na nesprávnej domnienke, že zamietnutím jej žaloby Všeobecný súd sprísnil jej zodpovednosť. Všeobecný súd sa však zamietnutím tejto žaloby nedotkol ani zodpovednosti odvolateľky, ani výšky pokuty v celom jej rozsahu. Zníženie výšky pokuty uloženej dcérskej spoločnosti Všeobecným súdom nemalo žiaden vplyv na rozsah zodpovednosti odvolateľky, ktorá zostala povinná zaplatiť pokutu v plnej výške.

29 Komisia uvádza, že samotná skutočnosť, že vo vzťahu k jednej časti pokuty sa Total stala jediným dlžníkom Komisie, nepredstavuje zmenu pokuty, ktorá jej bola uložená, a je len nevyhnutným dôsledkom rozhodnutia prijatého Všeobecným súdom v rozsudku Total Raffinage Marketing/Komisia (T-566/08, EU:T:2013:423) znížiť výšku pokuty uloženej jej spoludlžníkovi. Vo všeobecnosti nemožno situáciu materskej spoločnosti, ktorej je uložená povinnosť solidárne s jej dcérskou spoločnosťou, odlišovať od situácie iných právnych subjektov, ktoré sú solidárne zodpovedné a sú spoludlžníkmi uloženej pokuty. Za predpokladu, že je uložená povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť pokutu, zníženie výšky pokuty uloženej jednému zo spoludlžníkov nevyhnutne spôsobuje, že druhý spoludlžník sa stáva sám zodpovedný za zaplatenie sumy rovnajúcej sa tomuto zníženiu.

30 Podľa Komisie sa materská spoločnosť a jej dcérska spoločnosť môžu vždy rozhodnúť podať jedinú žalobu proti rozhodnutiu, ktorým sa im ukladá pokuta. Keď sa materská spoločnosť rozhodne požiadať o zrušenie a zmenu jej pokuty prostredníctvom vlastnej žaloby, rozhodnutie o tejto žalobe závisí od tvrdení, ktoré na tento účel predloží, a nie od prípadných tvrdení predložených jej dcérskou spoločnosťou v paralelnej žalobe. V každom prípade podmienky stanovené Súdnym dvorom v rozsudku Komisia/Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29) pokiaľ ide o „totožnosť predmetu“ paralelných žalôb podaných materskými a ich dcérskymi spoločnosťami, nie sú v prejednávanej veci splnené. Hoci platí, že tak Total, ako aj jej dcérska spoločnosť kritizovali pred Všeobecným súdom posúdenie dĺžky trvania účasti na porušení Komisiou, Všeobecný súd znížil výšku pokuty uloženej dcérskej spoločnosti na základe tvrdení, ktoré predložila táto spoločnosť, a nie materská spoločnosť.

Posúdenie Súdnym dvorom

31 Svojím prvým a tretím odvolacím dôvodom odvolateľka spochybňuje skutočnosť, že v napadnutom rozsudku Všeobecný súd nezohľadnil rozsudok Total Raffinage Marketing/Komisia (T-566/08, EU:T:2013:423), ktorým bola pokuta uložená spoločnosti Total France znížená na 125 459 842 eur. Tvrdí, že podľa judikatúry Súdneho dvora uvedenej v rozsudku Komisia/Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29) bol Všeobecný súd povinný znížiť uvedenú pokutu aj v prípade spoločnosti Total.

32 Právo Únie v oblasti hospodárskej súťaže sa týka činností podnikov. Autori Zmlúv sa rozhodli pre použitie pojmu „podnik“, aby tak označili porušiteľa podľa práva hospodárskej súťaže, ktorého možno sankcionovať podľa článkov 101 ZFEÚ a 102 ZFEÚ, a nie iných pojmov, akými sú pojmy „spoločnosť“ alebo „právnická osoba“, použitých najmä v článku 54 ZFEÚ (pozri rozsudok Komisia a i./Siemens Österreich a i., C-231/11 P až C-233/11 P, EU:C:2014:256, body 41 a 42, ako aj citovanú judikatúru).

33 Pojem podnik zahŕňa každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť nezávisle od právneho postavenia tohto subjektu a spôsobu jeho financovania. Tento pojem treba chápať tak, že označuje hospodársku jednotku, hoci sa táto hospodárska jednotka z právneho hľadiska skladá z viacerých fyzických alebo právnických osôb. Ak takýto hospodársky subjekt porušuje predpisy hospodárskej súťaže, podľa zásady osobnej zodpovednosti zodpovedá za toto porušenie (pozri rozsudok Komisia a i./Siemens Österreich a i., C-231/11 P až C-233/11 P, EU:C:2014:256, body 43 a 44, ako aj citovanú judikatúru).

34 V tomto kontexte za určitých okolností právnická osoba, ktorá nie je autorom porušenia práva hospodárskej súťaže, môže byť aj tak sankcionovaná za protiprávne konanie inej právnickej osoby, pokiaľ sú tieto osoby obe súčasťou rovnakého hospodárskeho subjektu a tvoria tak podnik, ktorý porušil článok 101 ZFEÚ (pozri rozsudok Komisia a i./Siemens Österreich a i., C-231/11 P až C-233/11 P, EU:C:2014:256, bod 45).

35 Správanie dcérskej spoločnosti teda možno pripísať materskej spoločnosti, keď táto materská spoločnosť skutočne vykonáva rozhodujúci vplyv na správanie tejto dcérskej spoločnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Akzo Nobel a i./Komisia, C-97/08 P, EU:C:2009:536, body 58 a 59, ako aj citovanú judikatúru).

36 Keď materská spoločnosť vlastní 100 % základného imania svojej dcérskej spoločnosti existuje vyvrátiteľná domnienka, že táto materská spoločnosť skutočne vykonáva rozhodujúci vplyv na správanie svojej dcérskej spoločnosti (pozri rozsudok Akzo Nobel a i./Komisia, C-97/08 P, EU:C:2009:536, bod 60, ako aj citovanú judikatúru).

37 V prejednávanej veci Komisia pripísala zodpovednosť spoločnosti Total France spoločnosti Total a spoločne a nerozdielne im uložila pokutu vo výške 128 163 000 eur. Ako bolo uvedené v bode 10 tohto rozsudku, Všeobecný súd vo svojom rozsudku Total Raffinage Marketing/Komisia (T-566/08, EU:T:2013:423) znížil pokutu uloženú dcérskej spoločnosti Total France na 125 459 842 eur.

38 Súdny dvor rozhodol, že v situácii, keď je zodpovednosť materskej spoločnosti úplne odvodená od zodpovednosti jej dcérskej spoločnosti a nijaký iný faktor individuálne necharakterizuje správanie vytýkané materskej spoločnosti, zodpovednosť tejto materskej spoločnosti nemôže ísť nad rámec zodpovednosti jej dcérskej spoločnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Tomkins, C-286/11 P, EU:C:2013:29, body 37, 39, 43 a 49).

39 Uplatnenie zásad vyplývajúcich z tejto judikatúry súdmi Únie vyžaduje splnenie určitých procesných podmienok, najmä podanie paralelných žalôb s rovnakým predmetom dcérskou a materskou spoločnosťou (pozri rozsudok Komisia/Tomkins, C-286/11 P, EU:C:2013:29, bod 49). Súdny dvor

spresnil, že výraz „rovnaký predmet“ nevyžaduje totožnosť rozsahu žalôb týchto spoločností, ani totožnosť tvrdení, ktoré tieto spoločnosti predložili (pozri rozsudok Komisia/Tomkins, C-286/11 P, EU:C:2013:29, bod 43).

40 Treba konštatovať, že tieto podmienky boli v prejednávanej veci splnené. Podobne ako materská a dcérska spoločnosť vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Komisia/Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29), aj Total a Total France podali proti spornému rozhodnutiu žalobu a tieto žaloby mali rovnaký predmet, pretože sa týkali najmä dĺžky trvania porušenia.

41 Hoci Súdny dvor v rozsudku Komisia/Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29) rozhodol len o procesnej možnosti prihliadať v rámci žaloby podanej materskou spoločnosťou, ktorej zodpovednosť je úplne odvodená od zodpovednosti jej dcérskej spoločnosti, k výsledku žaloby podanej dcérskou spoločnosťou, z judikatúry Súdneho dvora, a najmä z rozsudku Areva a i./Komisia (C-247/11 P a C-253/11 P, EU:C:2014:257, body 136 až 138) vyplýva, že keď sú splnené procesné podmienky uvedené v predchádzajúcich bodoch, materská spoločnosť, ktorej zodpovednosť je úplne odvodená od zodpovednosti jej dcérskej spoločnosti, má mať v zásade prospech z prípadného zníženia zodpovednosti dcérskej spoločnosti, ktorá jej bola pripísaná.

42 V dôsledku toho sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď nezohľadnil výsledok rozsudku Total Raffinage Marketing/Komisia (T-566/08, EU:T:2013:423).

43 Z toho vyplýva, že druhý a tretí odvolací dôvod sú dôvodné.

44 V dôsledku toho treba napadnutý rozsudok zrušiť v rozsahu, v akom Všeobecný súd nezladil výšku pokuty uloženej spoločnosti Total s výškou pokuty uloženej spoločnosti Total France.

45 Za týchto podmienok a tiež vzhľadom na rozsudok vyhlásený v tento istý deň vo veci Total Marketing Services/Komisia (C-634/13 P, EU:C:2015) netreba preskúmať štvrtý až šiesty odvolací dôvod, ktoré sú uplatnené subsidiárne.

46 Podľa článku 61 prvého odseku druhej vety Štatútu Súdneho dvora Európskej Únie ak je odvolanie dôvodné, môže Súdny dvor v prípade zrušenia rozhodnutia Všeobecného súdu sám vydať konečný rozsudok, ak to stav konania dovoľuje. V tomto prípade to tak je.

47 Na základe úvah uvedených v bodoch 38 až 44 tohto rozsudku treba znížiť výšku pokuty uloženej spoločnosti Total na úroveň výšky pokuty uloženej jej dcérskej spoločnosti Total France, ako je určená v bode 1 výroku rozsudku Total Raffinage Marketing/Komisia (T-566/08, EU:T:2013:423).

48 Výška pokuty uloženej spoločnosti Total spoločne a nerozdielne so spoločnosťou Total France v článku 2 sporného rozhodnutia sa preto stanovuje na 125 459 842 eur.

O trovách

49 Podľa článku 184 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, ak odvolanie nie je dôvodné alebo ak je dôvodné a Súdny dvor sám rozhodne s konečnou platnosťou o veci, rozhodne aj o trovách konania.

50 Podľa článku 138 ods. 1 uvedeného rokovacieho poriadku, uplatniteľného na konanie o odvolaní na základe jeho článku 184 ods. 1, účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Článok 138 ods. 3 tohto rokovacieho poriadku okrem toho stanovuje, že ak mali účastníci konania úspech len v časti predmetu konania, každý z nich znáša svoje vlastné trovy konania. Ak sa to však zdá oprávnené vzhľadom na okolnosti prípadu, Súdny dvor môže rozhodnúť, že účastník konania znáša svoje vlastné trovy konania a je povinný nahradiť časť trov konania druhého účastníka.

51 Vzhľadom na to treba s ohľadom na okolnosti prejednávanej veci rozhodnúť, že Total znáša tri štvrtiny svojich vlastných trov konania a trov konania vynaložených Komisiou v rámci odvolania a konania na Všeobecnom súde a Komisia znáša jednu štvrtinu svojich vlastných trov konania a trov konania vynaložených spoločnosťou Total v súvislosti s týmito dvoma konaniami.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie Total/Komisia (T-548/08, EU:T:2013:434) sa zrušuje v rozsahu, v akom nezladil výšku pokuty uloženej spoločnosti Total SA s výškou pokuty uloženej spoločnosti Total Raffinage Marketing SA rozsudkom Total Raffinage Marketing/Komisia (T-566/08, EU:T:2013:423).**

2. **Vo zvyšnej časti sa odvolanie zamieta.**

3. **Výška pokuty uloženej spoločnosti Total SA spoločne a nerozdielne so spoločnosťou Total Raffinage Marketing SA v článku 2 rozhodnutia Komisie K(2008) 5476 v konečnom znení z 1. októbra 2008 týkajúceho sa konania podľa článku [81 ES] a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/39.181 – Sviečkové vosky) sa stanovuje na 125 459 842 eur.**

4. **Total SA znáša tri štvrtiny trov konania vynaložených Európskou komisiou a tri štvrtiny svojich vlastných trov konania vynaložených v súvislosti s týmto odvolaním a konaním na prvom stupni.**

5. **Európska komisia znáša jednu štvrtinu svojich vlastných trov konania a trov konania vynaložených spoločnosťou Total SA v súvislosti s týmto odvolaním a konaním na prvom stupni.**

Podpisy